Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St Jersey City, N J 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
УНСоюз (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 103. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 3-го ЧЕРВНЯ 1983 — ЦЕНТІВ 25 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 3, 1983 No. 103. VOL. XC.

СУД ПІДТВЕРДЖУЄ ПРАВО АЗИЛЮ В. ПОЛОВЧАКА

Чикаго, Ілл. — Стейтовий верховний суд в Іллиной вирішив, що родичі Володимира Половчака, українського юнака, який вирішив не не повертатися з батьками в Україну, а разом зі сестрою Наталею залишитись в З'єднаних Стейтах Америки, де він дістав право на постійне перебування, можуть, практично беручи, прибути до ЗСА і опікуватись своїм сином, але вони не можуть вивезти його до СССР чи до будь-якої іншої країни без окремого дозволу Державного департаменту чи виразної згоди самого Володимира.

Справа В. Половчака перебуває в різних судах вже майже три роки. Родичі домагаються видачі їм сина і переїзду його до Совєтського Союзу, куди вони повернулись пізньою осінню 1981 року, „розчарувавшись" життям в Америці. Тому, що Володимир не є ще повнолітнім, ним опікується стейт і особи визначені стейтом.

Оборонці справи В. Половчака, зокрема адвокат Юліян Куляс й інші уважають, що рішення суду є корисним для їхнього клієнта тому, що навіть у випадку приїзду родичів з СССР до ЗСА вони мусіли б звести довгий судовий бій за уневажнення права азилю, а це тривало б довго і за той час Володимир мігби сам рішити де він бажає жити. Згідно з опінією правників Володимирові тепер нічого безпосередньо не загрожує.

В УІА поставили прем'єру „Виставки"

Ню Йорк, Н. Й. — Тут в Українському Інституті Америки відбулася в суботу, 14-го травня ц.р., прем'єра одноактівки п. н. „Виставка". Вона була в трьох аспектах справді „першою" Це була перша спроба відомої актриси Лариси Кукрицької-Лорет у ролі авторки п'єси, це була перша постановка її п'єси і це була перша постановка новоствореної української театральної групи, яка відіграла цю п'єсу в англійській мові.

Одноактівка — комедія є сатирою на українську спільноту і тому викликувала серед численних глядачів щирий сміх та захоплення. Постановкою і режисурою п'єси зайнявся Володимир Лисняк, а йому допомагали технічний директор Юрій Клапіщак, Уляна Лисняк, Оксана Цегельська, Олександер Балабан і Ореста Федун.

Молоді актори, які виступали в п'єсі, це частинно вже поважні адепти театрального мистецтва, наприклад, Ярослав Шуль, який розпочинав свою акторську кар'єру в Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької, Богдан Андрусишин, що має вже вироблене ім'я як пісенькар і студіює акторство в акторському інституті в Ню Йорку та учні мистецької студії Герберта Берггофа в Ню Йорку, Мелания Грибович, Ірена Паславська та Юрій Рубчак. Крім того виступали ще також в п'єсі Ксеня Мокрівська і Віктор Фурманець, які приступили до новоствореної театральної групи в тому році.

Прем'єра одноактівки викликала широке зацікавлення своєю новою тематикою і виступом молодих акторів. Це вказує на добрий початок для українсько-американської групи молодих акторів. Тому, п'єса буде повторена на Союзівці в п'ятницю 8-го липня ц.р. в рамках Панорами молодих українців 83.

Прем'єра комедії „Виставка" це четвертий продукт Сценічно-Мистецької Групи УНС-УІА, яка шукає нових доріг вияву для молодих українців, різних зацікавлень не лише мистецьких. Хто бажає мати більше інформацій про пляни цієї групи може телефонувати до референтки братської діяльности УНС Марти Кордуби на число: (201) 451-2200.

Появилася англомовна праця про гетьмана І. Мазепу

Ню Йорк, Н.Л Й. (УІТ). — У Видавництві Українського Історичного Товариства вийшла з друку англомовна монографія проф. д-ра Теодора Мацькова п. н. English Reports on Mazepa: Hetman of Ukraine and Prince of the Holy Roman Empire (1687-1709).

Це є перша обширна англомовна студія, базована на довголітніх архівних дослідженнях історика. Д-р Т. Мацьків є видатним дослідником Козацької Гетьманської Держави і автором численних наукових праць про життя і діяльність гетьмана Мазепи. Монографія нараховує понад 180 сторінок і складається з 12-ох розділів, додатків (передрук 17-ох документів про І. Мазепу), вибраної бібліографії та індексу імен. Праця друкувалася в друкарні Кентського Стейтового університету. Крім того в монографії поміщено факсіміле важливих архівних матеріялів, історичні карти й інший ілюстрований матеріял. Праця проф. Т. Мацькова виповнює поважну прогалину в історичній літературі і вносить чимало нового матеріялу для дослідів доби Мазепи, зокрема аналіза життя і діяльности гетьмана Мазепи в англійських джерелах, мемуарах і тогочасній пресі є надзвичайно цінною для з'ясовання насвітлення гетьмана Мазепи в європейських джерелах і літературі.

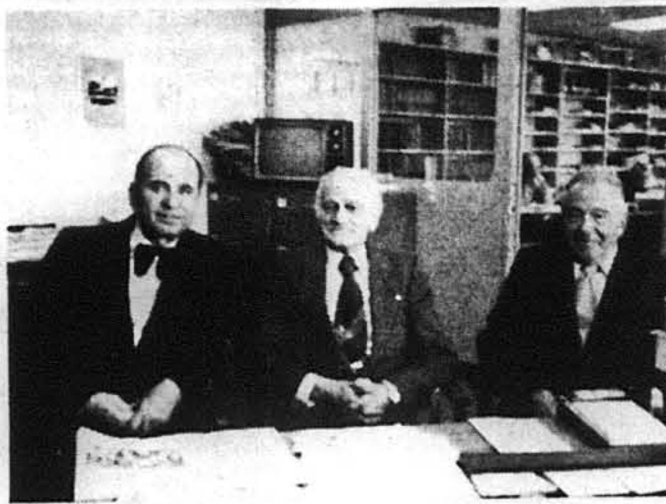
Нова праця про гетьмана Мазепу появилася в ювілейному році „Українського Історика" (1963-1983) і дохід з розпродажу цієї цінної праці призначений на розбудову Видавничого Фонду УІТ. Книжка коштує 17 американських долярів. Замовлення книжки разом із чековим переказом треба висилати на адресу: Ukrainian Historical Association, P. O. Box 312, Kent, Ohio 44240.

ВІДКРИТТЯ ВИСТАВКИ Л. БЕНЦЕЛЯ

Ню Йорк, Н. Й. — В неділю, 5-го червня ц.р., о год. 1-ій по полудні відбудеться тут заходами Об'єднання Мистців Українців Америки відкриття виставки картин Леоніда Бенцеля. Виставка буде відкрита до 12-го червня ц.р. і буде відкрита від 6-8-ої вечора, а в суботи і неділі від год. 1-ої по полудні до 8-ої вечора. Виставка картин приміщена у ґалерії ОМУА при 136 Друга авеню.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР Джордж Шулц порівняв усунення свого асистента для міжамериканських справ Томаса Ендерса до гри в бейзбол, кажучи, що грок, який не вкладається в загальну стратегію дружини не може грати в команді, бо на цьому терпітиме ціла дружина. Відповідаючи на запитання чи усунення Ендерса є результатом зміцнення впливів Вілліяма П. Кларка, головного дорадника президента Роналда Реґена в справах крайової безпеки, Шулц заявив, що він не застановлявся якраз над цією справою, але треба признати, що Кларк є найближчою особою до Президента, визнається на психіці людей, тому його причатності не треба виключати.

ПРЕЗИДЕНТ І ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР УНР ВІДВІДАЛИ УНС І „СВОБОДУ"

В редакції „Свободи" (зліва): д-р І. Флис, М. Лівицький і д-р Я. Рудницький.

Джерзі Сити, Н. Дж. (Л. В-а). — Президент Української Народної Республіки в екзилі Микола Лівицький і прем'єр-міністер й керівник ресорту зовнішніх справ д-р Ярослав Рудницький відвідали в понеділок, 23-го травня, Головну Канцелярію Українського Народного Союзу і редакцію „Свободи" для обміну думок і інформацій про найбільш життєві справи українців на поселеннях та перспектив на майбутнє як зорганізованої громади у вільному світі. До найголовніших справ у цьому 1983 році належать дві події — 65 років тому проголошення IУ Універсалу та 50 років тому штучно Москвою зорганізований Голод в Україні, який забрав із життя мільйони українців.

Прибув Президент М. Лівицький з Европи 12-го травня, щоб взяти участь у молитовному пошануванні жертв Великого голоду в Савт Бавнд Бруку в Провідну неділю, 15-го травня, де він очолював групу діячів Державного Центру УНР, а в суботу, 4-го червня — так само плянує взяти участь у відзначуваннях 50-річчя штучного Великого голоду, в демонстрації, що відбудеться в Ню Йорку (разом із запляновано голодівкою), напроти Будинку Об'єднаних Націй. Другою ціллю Президента було відбути різні ділові наради і засідання, пов'язані з працею Державного Центру.

Так, у Філядельфії, протягом п'яти днів, від середи, 18-го травня, до неділі включно, 22-го травня, відбулися конструктивні наради Державного Центру, про що появиться незабаром офіційний комунікат. Президент згадав на розмові з усіма членами редакції „Свободи" про його зустрічі з громадянством, які вже відбулися, і про такі ж пляновані на ці дні, коли Президент ще буде тут, у Північній Америці; відлітає він до Европи наприкінці червня.

Зустрічі й наради відбулися в свій час у Оттаві та Торонто, Канада, як і в інших місцях. Справи громадські і політичні українців на поселеннях цікавлять його. Його турботу поділяє і його найближче коло. „Двоподіл громади теж нікому на користь вийти не може, — на його думку, — і слід би було цьому покласти край, але з існуючої дійсности так виглядає, що справа радше завогнюється, а не притихає".

М.Лівицький, сам професійний журналіст, згадав при тому, що на цю тему двоподілу він вже писав у „Свободі" в статті „Треба підтримати добрі почини", де він вичислив кілька нез-

(Закінчення на стор. 4)

В суботу відбудеться жалобна маніфестація в Ню Йорку

Ню Йорк, Н. Й. — Цієї суботи, 4-го червня ц.р., тут, заходами Всегромадського Комітету, який постав з ініціятиви Комітету Об'єднаних Українсько - Американських Організацій — Метрополітального відділу УККА, відбудеться велика жалобна маніфестація для вшанування пам'яті мільйонів українців, замучених комуно-московськими імперіялістами і їхніми слугами голодовою смертю в 1932-33 роках.

Маніфестація розпічнеться вже у п'ятницю, 3-го червня, о год. 8-ій вранці 30-годинною голодівкою під головною квартирою Об'єднаних Націй на Першій авеню, у якій візьме участь 21 особа — дев'ять жінок і 12 сумівців (шість з Ню Йорку і шість з Філядельфії). Під час голодівки окремі особи роздаватимуть летючки й іншу інформаційну літературу прохожим американцям і дипломатам та працівникам в ОН. У цій акції зокрема будуть активними молодечі організації Пласту і СУМ-А. О год. 4-ій по полудні о. Патрикій Пащак, парох церкви св. Юра, проводитиме спеціяльною молитвою на вервичці за мільйонові жертви голоду в Україні.

В суботу, 4-го червня о год. 2:30 по полудні учасники жалобної маніфестації зберуться на Гамершилд пляза (47-ма вулиця і Перша авеню), де Владики Андрій Кущак, митрополит УПЦ-П, і Василь Лостен, єпископ Стемфордської епархії, разом з численними священиками обидвох віровизнань відправлять Соборну Панахиду і виголосять відповідні до хвилини проповіді.

Маніфестаційну частину відкриє голова Громадського Комітету проф. д-р Микола Чировський, після чого буде відчитана проклямація для відзначення 50-річчя голоду в Україні, яку підписав губернатор нюйоркського стейту Маріо Квомо. З коротким словом виступлять сенатор Алфонс Д'Амато і конґресмен Вілліям Ґрін, а з української сторони довголітній в'язень совєтських концтаборів Святослав Караванський.

Під жалобні звуки маршів духової оркестри „Трембіта" Осередку СУМ в Монтреалі, учасники перейдуть під совєтську місію до ОН на 67-му вулицю і Лексингтон авеню. Там відбудеться відповідна до хвилини програма з виступами офіційних осіб, українців і запрошених представників поневолених Москвою народів. Керівником програми буде мгр Росколяна Букшована-Поттер, голова Відділу ПАБНА в Ню Йорку.

КОНЦЕРТ ВІДДІЛІВ УМІ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія, Па. (Т.Б.). — В суботу, 4-го червня, о год. 5-ій по полудні в залі Культурно-Освітнього Центру, при 700 Сідар ровд, Абінгтон — Філядельфія, відбудеться концерт відділів УМІ з нагоди 30-літнього ювілею цієї одинокої української музичної школи в Америці. Виконавці програми — найкращі учні нижчих, середніх і вищих курсів з Ню Йорку, Нюарку, Ірвінгтону і Філядельфії, які виконають твори української і всесвітньої музичної літератури.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДСУМОВУЄ КОНФЕРЕНЦІЮ

Вілліямсбург, Вірджінія. — Президент Роналд Реґен, підсумовуючи результати конференції лідерів сімох промисловорозвинутих демократичних країн, яка закінчилася в понеділок, 30-го травня, заявив, що американсько-совєтські відносини можуть покращати з огляду на підтримку позиції в питанні контролі озброєння, яку займає його Адміністрація.

В інетерв'ю з кореспондентами Президент сказав, що покращання „може і не буде видно в реториці безпосередньо найближчого майбутнього тому що говориться занадто багато для внутрішнього споживання"

Коли Президента спитали, чи він надіється на кращі відносини з Совєтським Союзом, він відповів: „Я надіюся на кращі тому, що вважаю, що ми всі разом маємо більш реалістичний погляд на них".

Президент сказав, що конференція показала, що найкращим способом переконати Совєтський Союз дійти до згоди про обмеження кількости ракет середнього засягу в Европі є доказати їм, що існує міцна підтримка пляну розміщення американських ракет в Европі наприкінці цього року.

„Щиро говорячи, на мою думку, переговори не перетворяться на пусті розмови, якщо вони побачать, що ми йдемо вперед у справі запляннованого розміщення", — заявив Президент.

Хоч трьохденна конференція була дев'ятою щорічною такою конференцією з економічних питань, багато американських і европейських офіційних осіб погоджуються, що найважливішим її досягненням були заяви про питання безпеки. У цих заявах союзники підтримали старання добитися однакового рівня ракет середнього засягу і закликали Совєтський Союз виступити з конструктивними пропозиціями.

Конференція закінчилася загальною згодою, що не зважаючи на явні „познаки оздоровлення" потрібні дальші кроки для усунення перешкод у торгівлі, треба боротися за зменшення інфляції, відсоткової стопи і дефіциту бюджетів.

Дадуть нові пропозиції в справі роззброєння

Вашінгтон. — Підбадьорена політичною солідарністю на конференції в Вілліямсбурзі Адміністрація президента Роналда Реґена повідомила в середу, 1-го червня, що вона має намір переглянути свої пропозиції Совєтському Союзові відносно зменшення кількости стратегічних ядерних озброєнь.

Офіційні особи говорять, що існують різниці між Державним департаментом і Департаментом оборони відносно перегляду постави ЗСА на переговорах у Женеві щодо зменшення кількости далекосяжної ядерної зброї.

Президент Роналд Реґен заплянував засідання Крайової ради безпеки на наступний вівторок для розв'язання цього питання. Президент вже зустрівся в середу з головним американським делеґатом на Женевських переговорах Едвардом Ровні для того, щоб знати його думку про можливості змін у новому підході до зменшення стратегічної зброї.

Потім Ровні сказав, що Президент бажає угоди і попросив його уважно і глибоко вивчити всі совєтські пропозиції та бути гнучким в американській відповіді, наскільки дозволять довготривалі загальні цілі ЗСА.

Офіційні особи говорять, що Адміністрація рішила виконати свою обіцянку членам Конґресу переглянути американську поставу відносно зменшення стратегічного озброєння в заміну за підтримку Конґресу справи фінансування оборонної системи ракет типу MX.

Добре поінформовані офіційні джерела заявили, що через тиждень або два Президент вирішить встановити запропоновану межу стратегічних ракет у кількості 850 одиниць для кожної сторони, чого вимагає більшість законодавців. Вважають, що такий крок дасть більші можливості дійти до порозуміння з Совєтським Союзом і полегшить укладення відповідної угоди.

У світі

УРЯД ПЕРУ ПІСЛЯ введення в країні надзвичайного стану і визнавши, що ліві маоїстські партизани перейшли з південного Перу ближче до столиці Ліми, наказав цивільній ґвардії, напіввійськовій організації, виступити на боротьбу з партизанами. Повідомлення це зробив міністер внутрішніх справ Люїс Перковіч Рока. Правила надзвичайного стану припинили дію конституційних свобод і надали поліції та армії надзвичайні уповноваження.

ПРАВЛЯЧІ ВІЙСЬКОВІ власті Туреччини розпустили новостворену політичну партію у вівторок, 31-го травня, і зарядили нагляд над 14-ма політичними діячами, включачи колишнього прем'єр-міністра Сулеймана Демюреля. Повідомлення про такий наказ зробила правляча національна військова рада безпеки. Повідомлення не говорить нічого про причини заборони, ні про причини вислання політичних діячів до віддаленого від політичних центрів міста Канаккалє.

УРЯДОВІ ДЖЕРЕЛА Ліберії повідомили у вівторок, 31-го травня, що приблизно 4,000 втікачів із сусіднього Сієрра Леоне втекли до Ліберії за останні 11 днів, рятуючись від політичного переслідування в цій країні. Лідер утікачів Ендрю Ґрей заявив ліберійським репортерам, що зграї головорізів і політичних противників продовжують нападати на села і терорізують населення, змушуючи тисячі осіб покинути свої доми і втікати за кордон.

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМИ військових джерел Сальвадору, ліві партизани опанували у вівторок, 31-го травня, важливий військовий центр зв'язку у північній провінції Моразан. Центр знаходився на висоті 5,000 футів на вулканічній вершині Какаґуатіке і служив як важлива станція передачі і зв'язку з іншими частинами країни. Урядові війська покинули центр лише тоді, як у боях з партизанами забракло боєприпасів. Апаратура і обладнання центру було знищене в боях.

ЗІ СТОЛИЦІ ПІВДЕННОЇ Кореї Сеулю повідомили, що у вівторок, 31-го травня, понад 200 поліціянтів у цивільному одязі напали на приміщення організації захисту прав людини в Сеулі і арештували трьох провідних корейських дисидентів. Всі троє, включаючи лідера борців за права людини Муна Ік Гвана, розпочали голодовий страйк на підтримку колишнього лідера опозиції Кім Юнг Сама, який голодує вже два тижні для того, щоб змустити таким чином урядові власті повернутися до повного демократичного правління країною.

В ПОЛЬЩІ ЗАКІНЧИВСЯ ПЛЕНУМ ПАРТІЇ

Варшава, Польща. — Тут закінчився 12-ий пленум польської комуністичної партії. Лідер партії і шеф правлячої хунти генерал Войцех Ярузельскі захищав на пленумі своє керівництво партією, заявивши, що „партія тепер краще приготована виконати своє завдання і набагато сильніша, ніж рік тому".

З головною доповіддю на пленумі виступив близький співробітник Ярузельского Юзеф Чирек, що показує, що хоч становище Ярузельского було послаблене совєтською критикою і внутрішніми незгодами, воно залишилося доволі сильним. В доповіді досить прозоро признавалося, що партія натрапляє далі на труднощі в завоюванні на свою сторону робітничих мас, селянства та інтеліґенції, а також молоді.

Пленум оминув внутрішньопартійні тертя і таким чином тимчасово позбувся прямого зудару між прихильниками і противниками Ярузельского, тобто між поміркованими і „твердолобими". В одному місці доповіді сказано, що „ми обговоримко ці питання докладніше на 13-му пленумі".

Теперішній пленум проходив після тривожного місяця травня, коли не тільки відродилися бурхливі вуличні демонстрації в польських містах, але режим Ярузельского двічі заатакувала Москва на сторінках своїх офіційних органів.

Згадуючи про внутрішню партійну боротьбу, один із основних розділів доповіді говорив, що треба слідувати центристською лінією, поборюючи тиск з обидвох боків.

„Партія повинна згуртувати свої сили, а не розпорошувати їх", — сказав Чирек. „Ми повинні протистояти поглядам і рішуче поборювати дії опортуністично-ревізіоністичного і догматично-сектаріянського характеру, явища політичної фракційности і демагогії.

Доповідь складалася з прихильних реверансів у сторону більшости партії — і бажань Москви — велика частина її представляла посилення суворої лінії партії і влади.

В Америці

АМЕРИКАНСЬКА Центральна Розвідча Служба, воліла б, щоб загал не мав доступу до її архівів і документів, бо це дуже утруднює працю Сі-Ай-Ей, а при тому розкриває тих численних співпрацівників, які воліють залишитися в тіні. Речник Сі-Ай-Ей Дел Пітерсон, займаючи становище до пропозиції сенатора Беррі Ґолдвотера, голови сенатської Комісії для справ розвідки, просив згадану комісію взяти це до уваги і вилучити з-під нагляду не тільки документацію активну, але також інші архівні матеріяли Сі-Ай-Ей. Рішення комісії може стати причиною до ширших дискусій на засіданні повного Сенату, — кажуть політичні спостерігачі.

СОВЄТСЬКЕ ОФІЦІЙНЕ пресове аґентство ТАСС, не зважаючи на напружені відносини між З'єднаними Стейтами Америки і Совєтським Союзом, вислало до Вілліямсбурґу, Вірджінія, двох кореспондентів, які опісля ствердили, що економічна конференція голів сімох індустріяльних країн „перетворилася, на бажання Роналда Реґена, на форум підтримки аґресивної політики ЗСА". ТАСС твердить, щс Р. Реґен, у розмові з президентом Франції Франсуа Міттераном і прем'єр-міністром Великобританії Марґарет Тачер старався прихилити їх до підтримки розміщення американських ракет середнього засягу в країнах Европи. Москва однак не могла не признати успішности самої конференції і здібности Президента ЗСА проводити нею.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЗСА категорично відкинув совєтські погрози і закиди, тісно пов'язані з розміщенням американських ракет з нуклеарними головками в країнах НАТО і засудив совєтську погрозу, що у випадку такого розміщення Москва збільшить число своїх ракет типу СС-20 на території Східньої і Центральної Европи. Речник Державного департаменту заявив, що такі погрози вказують на продовження плянів ґльобальної гегемонії СССР і на стосування сили, на що вказує також пасивна поведінка совєтських представників на переговорах про редукцію міжконтинентальних нуклеарних ракет в Женеві, Швайцарія. Політичні коментатори кажуть, що Москва почала знову мобілізувати пацифістичні сили в західніх країнах, на які вона покладає великі надії.

РЕЧНИКИ ДЕРЖАВНОГО департаменту і Департаменту оборони заявили, що в скорому часі в Гондурасі буде відкритий військовий вишкільний центр для вишколу вояків Гондурасу, Ель Сальвадору і інших заприязнених із З'єднаними Стейтами Америки держав Центральної Америки. Перший контингент курсантів в числі 2,400 рекрутів вже підібраний і поділений на баталіон і чотири десантні групи. Тому, що в Ель Сальвадорі ведеться громадянська війна, у якій посередньо замішані СССР і Куба, сальвадорські рекрути матимуть першенство у вишколі у першому році тривання вишкільного табору. Табором керуватимуть гондураські старшини, а вишколом американські інструктори у числі 100 осіб. Понад 500 сальвадорців переходять тепер інтенсивний вишкіл в американському військовому таборі Форт Беннінґ в Джорджії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00.
UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Єдність вільного світу

Під кінець минулого тижня, 29-го травня 1983 року прибули до Вілліямсбурґу у стейті Вірджінія лідери сімох найбільш упромисловлених держав, політичних союзників. Господарем був президент Роналд Реґен, а ґістьми прем'єри та міністри закордонних, фінансових і військових справ Великобританії, Франції, Західньої Німеччини, Італії, Канади і Японії. Конференція заповідалася для президента Реґена невесело: відомо було, що державні керівники названих держав мають претенсії до Америки за надто високу позичкову стопу, за надто високий американський державний дефіцит, за зріст вартости доляра, що автоматично обнизив вартість валюти названих країн. Увесь широкий світ залежний не тільки від американської збройної потуги, але й американської економіки, бо від її стану залежна міжнародна торгівля, міжнародний туризм, міжнародний добробут — або економічна криза з усіма її лихами для населення.

У першому дні нарад дійсно переважали голоси критики на адресу Америки і економічної політики її теперішнього Президента. Але позиція Реґена була сильна, бо за його урядування вдалося таки перебороти інфляцію, значно обнизити первісну високу позичкову стопу, пожвавити внутрішню продукцію особливо зрушити завмерлий будівельний рух, привернути довір'я власних громадян і всього зовнішнього світу до американської господарки. Тому Реґен міг відповісти закордонним критичним лідерам те саме, що заявив був уже раніше у своїх виступах в Америці: після успішного переборення рецесії прийшла черга на боротьбу проти двох актуальних лих — державного дефіциту ЗСА і безробіття. Проте Реґен звернув увагу, що і в Англії, Франції та Західній Німеччині економічна ситуація поправилася, а Японія завжди ще опановує чужинецькі ринки своїм експортом.

У другій частині конференції Реґен звернув дебати сутоекономічного характеру на проблему безпеки. Він пригадав, що в Чехо-Словаччині і в Східній Німеччині приміщені 243 атомові ракети типу СС-20 з прицілом на Західню Европу і що захиталась у користь Совєтського Союзу рівновага збройних сил. І ось скликана для економічних справ конференція перетворилась у конференцію політичну. І коли на тлі господарських розбіжностей були на тій конференції суперечки, то у нарадах над політичною ситуацією і над загрозою для світового миру виявилася подивуґідна єдність. Реґен погодився на суґестію французького президента Франсуа Міттерана, щоб скликати окрему конференцію для справи монетарної системи у світі, але від себе зголосив внесок на проголошення спільної резолюції у справі безпеки. Таким чином несподівано для самих учасників тієї конференції появилася підписана всіма тими лідерами сімох країн із трьох континентів заява з виразним підкресленням єдности всього вільного світу та з виразним антисовєтським вістрям. У тій заяві сказано між іншим:

„Наші країни з'єднані в заходах за редукцію зброї і будуть продовжувати ці заходи наполегливими нарадами. Безпека наших країн неподільна і мусить обмірковуватись на ґльобальній базі. Спроби вибивати поважні переговори, стараючись впливати на публічну опінію в наших країнах, скінчаться невдачею..." У заклику до Совєтського Союзу щодо теперішніх переговорів в Женеві й Відні про редукцію різних родів зброї підкреслено, що виконування нового договору „мусить бути контрольоване".

Таким чином конференція сімох лідерів вільного світу заманіфестувала як не мога краще свою єдність. Проголошення тієї спільної політичної заяви з натяками на можливість мілітарного договорення — це великий успіх президента Реґена і його державного секретаря Джорджа Шулца. Прогнози песимістів, що конференція у Вілліямсбурґу послабить авторитет президента Реґена, бо виявить різкий критицизм союзників Америки, показалася фальшивою. Авторитет Реґена зріс в очах усіх його союзників на континентах Америки, Европи й Азії. Це добра подія, яка стала новою маніфестацією єдности вільного світу, свідомого спільної загрози від спільного потенціяльного аґресора. Треба особливо привітати натяк на безвиглядність совєтських заходів штучно підтримувати у вільному світі пацифістичний рух та вбивати клина між союзників. Франція (за президентури де Ґоля) відтягнула свої збройні сили з-під командування НАТО, а Японія взагалі не належить до Північно-Атлантійського бльоку. Але всі вони без уваги на свої „суперечки в родині" з приводу економіки — зберігають єдиний фронт в обороні власної безпеки, яка справді неподільна.

Михайло Кучер

ДО ІСТОРІЇ ГОЛОДУ В СССР І В УКРАЇНІ

Сьомого листопада 1929 року у „Правді" появилася стаття Сталіна п. з. „Рік великого здвигу". Мова про основні зміни в хліборобстві. Досі хліборобство було відстале, неуспішне, основане на індивідуальній власности. Час перейти до колективного хліборобства. Стаття кінчалася словами: „Ми повною парою йдемо шляхом індустріялізації".

Дня 27-го грудня Сталін проголосив кінець НЕП-у та початок нової ери. Вибору нема, — казав Сталін, — або назад до капіталізму, або вперед до соціялізму. (Сталін, твори, том 12, стор. 125-126).

Конкретно Сталін від політики обмеження експлуататорських „кулаків" переходить до політики їх ліквідації як кляси.

Наступних 65 днів струснули Совєтським Союзом більше, як десять днів жовтня 1917 року. Протягом дев'яти тижнів було знищено основи буття 130 мільйонів селян Совєтського Союзу. Рівнобіжно проходять два процеси — створення колгоспів та ліквідація заможного селянства. Не завадить пригадати, що до категорії заможних селян зараховано тих, які мали дві десятини землі і найманою працею ніколи не користувалися.

Від грудня 1929 року до середини 1930 було знищено („розкуркулено") 320 тисяч заможних господарств. Їх майно обраховано на 175 мільйонів карбованців і було передано колгоспам.

Розкуркулених вивожено на Північ. Суцільну колективізацію було вирішено запровадити восени 1930 року, у степовій частині України на весні 1932 року, на півночі і на Сибірі до 1933 року. Місцевій владі було наказано як реалізувати „суцільну колективізацію" — передати колгоспам 100 відсотків коней, 60 відсотків овець і домашньої птиці. 25 відсотків колективних господарств мали стати комунами. (Вопросы истории КПСС, 1962 ч. 4, стор. 61-65).

Двадцять п'ять тисяч комуністів прислано на село допомагати суцільній колективізації. На першого липня 1958 року в колгоспах було 1.7 відсотка селян, у листопаді 1929 — 7.6 відсотка а в березні 1930 — 58 відсотків. Колгоспи не мали сільськогосподарських машин. За офіційними даними 1948 року колгоспи мали 27.7 тисяч тракторів.

Терор осягнув великих розмірів. В окремих районах виселювано 15-20 відсотків селян. Одночасно провадилися арешти. (Історія КПСС. Москва, 1960, стор. 423).

На основі постанови Центрального Комітету всіх „кулаків" поділено на три категорії: „ініціятори" — виконавці терористичних актів, активні антисовєтчики і ті, які хиталися. Першу категорію виселювано на Північ до таборів, решту в далекі райони Півночі. Декого залишали на місці, але землю вони мали поза колгоспом. (Історія СССР, том 8, стор. 550).

Примусова колективізація була першим соціялістичним народовбивством. Тоді було ліквідовано 50 відсотків населення Донеччини. Чи знало населення Совєтського Союзу що робиться в країні? Знало.

Ґорький, творець так званого соціялістичного реалізму, сказав: „якщо ворог не капітулює — треба його знищити". Цю думку повторювано на зборах і в пресі безконечно.

Селянство боролося. Були повстання в Україні, Сибірі, Середній Азії, на Кавказі, Кубані, на Донеччині. На Кавказі і в Україні проти селян вжито Червону армію та авіяцію. На засіданні Політбюра у доповідях говорилося, що в річках північного Кавказу у море пливуть тисячі трупів. Інколи військо відмовлялося стріляти в населення. Таких вояків розстрілювано. Тоді селяни перейшли до пасивного спротиву — нищили худобу, або худоба гинула сама з причини відсутности приміщень і кормів. 1928 року в Совєтському Союзі було 35.5 мільйона коней, а 1932 року вже тільки 19.6 мільйона. Від 1929 по 1934 роки загально загинуло 14 9.4 мільйона голів худоби.

Усе це привело до голоду 1932-33 років. Характер того голоду, який перегнав голод 1921-22 років був той, що держава не тільки з голодом не боролася, але його підтримувала. Сама згадка про голод вважалася державним злочином. Щоправда, 1921 року Ленін звернувся за допомогою до світового пролетаріяту.

А вже в 30-их роках хліб вивозили закордон. 1928 року експорт зерна складав 1 мільйон центнерів, 1929 — 13 мільйонів, 1930 — 48 мільйонів, 1931 — 51.8 мільйона, 1932 — 18.1 мільйона.

Секретар ЦК партії України у Москві просив Сталіна допомогти помираючим з голоду. Сталін, не вислухавши, закричав: „Гарну байку тут нам оповідаєте. Але нас не залякаєте". („Правда", 26.5. 1964). Голод був потрібен Москві, щоб ослабити селянство як політичну силу. Хрущов у

(Закінчення на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Еміґрант під прожектором сатири

(Сатира Бориса Будного „Віва Бойко" в постанові Українського Драматичного Ансамблю „Заграва")

Кілька років тому довелося бачити п'єсу початкуючого американського автора Д. Л. Коберна „Гра в джина", в якій виступає тільки двоє акторів та все ж ця пара знаменитих лицедіїв (Гюм Кронин і Джессіка Тенді) зуміла показати на сцені складну ситуацію людського земного побуту на грані життя і смерти. Дія Кобернової п'єси відбувається у старечому домі, головний персонаж — це самолюбний старичок, який ходить самотою, уникаючи всю цю скупчену біля телевізора громаду, і піднаходить самотню, як і він, стареньку жінку та й рівночасно знаходить собі партнера для гри в карти, що стали його пристрастю. Хоч і виклав він своїй випадковій партнерці придумані ним самим закони гри, все одно кожну гру виграє вона, чим до решти знищує його самолюбну чоловічу зарозумілість.

П'єса Коберна пригадалась, коли відкрилася куртина на виставі сатири нового нашого автора Бориса Будного „Віва Бойко" і ми побачили на сцені обстанову старечого дому та за столиком старшу жінку і такого ж віку мужчину, зайнятих грою, правда, не в карти, а в шахи. І тут мужчина, якому теж властива чоловіча прикмета домінувати, програє партію в користь жінки, для якої вся ця гра тільки відпруження і нагода для розмови.

Не сумніваємось, що Будний бачив п'єсу Коберна, а бодай чув про неї; ця вже тепер славна пара акторів переїхала з цією виставою дослівно ввесь світ. Та Будний не наслідує Коберна. Його герой не та вибита з колії життя людина, для якої доля не жаліла ударів, упхнувши її на старості літ у старечий дім, але точно визначений персонаж — український еміґрант. Нестор Бойко — це типовий представник тієї еміґрації, що прибула до Канади чи й до ЗСА після Другої світової війни. Він український патріот, колишній український стрілець, що воював за незалежність України, людина простолінійна, віддана тим ідеалам, що їх виніс з України та яким готов служити вірно і вперто. Життя в еміґрації — це тільки спосіб вижити та перш за все виховати дітей на таких же самих, як він, патріотів, які в осередку своїх життєвих завдань поставлять ті ж самі ідеали служіння Україні. У Нестора Бойка двоє дітей, що їм він зумів дати високу освіту: донька — управителька школи, заміжня за українським підприємцем і син — адвокат, у якого жінка теж українка. Якщо Нестор Бойко міг почуватися вдоволеним із своїх дітей, бо вони вивчили українську мову, знайшли собі українських подруг життя й могли бодай формально продовжувати існування української родини, то вже наступне покоління — його унуки не приносять утіхи старому ідеалістові.

Старший син доньки Гані одружився з чужинкою, що в опінії Нестора Бойка рівнозначне з національною зрадою, а молодший Андрій захопився під час студій марксизмом, що навіть у зреформованому виді є для Нестора Бойка ворогом число один. Теж і синова доня Олена, що сповняла найбільшими надіями старого Бойка своїми заінтересуваннями проблемами українського еміґраційного буття, вже самим фактом знайомства з чужинцем, втрачає довір'я у свого діда. Тут і головний конфлікт у п'єсі, заложений на побутових обставинах життя еміґраційної родини у двох різних світах: уявному-традиційному і реальному, конфлікт, що зроджує недовір'я і вкінці розбиває родину. Нестор Бойко опиняється у домі для старших, зриває зріднею та щораз більше вростає у свій власний ілюзорний світ. Побіч себе, на тлі однієї родини, існують два різні світи: вимріяний світ Нестора Бойка, далекий від реальности, що стає ще більше ізольований через впертість і самолюбство, що характеризують цього старого еміґранта, та світ молодого покоління, що шукає життя і знаходить життя в нових обставинах в умовах, що їх так вимовно схарактеризувала своєму дідові внучка Олена: „ми любимо Україну, але ми мусимо жити в Канаді, бо це наша країна".

Нестор Бойко не сприймає цієї дійсности, для нього вона чужа і ворожа. Йому ближче маячіння Северина Стрибога, самородного вченого, що проповідує поєднання з далекою плянетою, з якої то — за його теорією — прийшли перші мешканці України та з якої має прийти визволення України.

У п'єсі ще й проблема моральна. Нестор Бойко — це важкий характер, не так вередливий, як упертий і непримирливий у своєму великому самолюбстві. Не дивно, що він не може знайти спільної мови з ріднею та й не знаходить співжиття й у старечому домі. Герой у згаданій п'єсі Коберна здібний змінити і підтасувати закони гри у карти, вийти із себе, кинути прокльоном, чи навіть перекинути картяний стілець, коли програ ранить його самолюбство і зарозумілість, та Нестор Бойко здібний на далеко більші аморальні вчинки. Він прикрий і недовірливий та ще й підступний, що дозволяє йому навіть прикинутись померлим, щоб вислідити почування своїх дітей. Його закиди на адресу влас-

(Закінчення на стор. 3)

Василь Витвицький

ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ БОРИСА КУДРИКА

I.

При кінці 1920-их і на протязі 1930-их років в українському музичному житті міста Львова діяв цілий ряд визначних і своєрідних постатей. У кожної з них була не тільки завершена висока професійна освіта, а й чималі мистецькі досягнення на полі композиторської праці, музикознавчої чи музично-виконавчої. На їхньому тлі особливо відрізнялася постать Бориса Кудрика, людини всеціло задивленої і заслуханої в минулі часи, в добу клясичних мір і пропорцій. Давнім музичним переданням він залишився вірним, не зважаючи на докорінні чи навіть революційні переміни перших десятиліть XX сторіччя. Мистецький традиціоналізм був — здавалося — його вродженою рисою, яка ще більш утвердилася під впливом його перебування в давньому центрі музичного клясицизму, тобто у Відні.

Там він знайшов в одній особі вчителя, якому присвячували ті самі ідеали музичної краси, і свого земляка. Був ним Євсевій Мандичевський (1857-1929). Слід згадати, що обидва вони, Мандичевський і Кудрик, були синами українських священиків (перший з околиць Чернівець, другий з Рогатина), оба теж виявляли живе зацікавлення церковною музикою.

В історії музики Мандичевський записався передусім як близький співробітник і приятель композитора Йоганнеса Брамса. Проте його праці і заслуги обіймали коло набагато ширше, був він дослідником музичної старовини і редактором цілого ряду видань творів Й. С. Баха, Бетговена, Шуберта та ін. На терені Відня він працював музичним архіварем та професором музичної консерваторії. В ньому Борис Кудрик знайшов не тільки найбільш авторитетного вчителя, але й великого шанувальника музичної спадщини.

Повернувшись з Відня, Кудрик деякий час побував у свому рідному Рогатині. У тих роках він утримував доволі близькі взаємини з відомим вже тоді композитором і автором стрілецьких пісень Михайлом Гайворонським, який в тому часі проживав у Львові. В архіві останнього збереглися листи Кудрика, які кидають світло на близькі приятельські взаємини обох музик та одночасно додають не одну цікаву подробицю до характеристики самого їх автора. Так у листі з 9-го листопада 1921 року він признавався до свого служіння ідеалам клясицизму, застерігаючись: „Але з того не сміє виходити, будьто би Ваґнер був для мене якоюсь 'заказаною книгою'. Сохрани Господи, щоби хтось думав про мене, як про якого заков'язлого консерватиста!!!" У листі з 24-го лютого 1923 року признавався він, що своєї „національної фізіономії" не втрачає особливо тоді, коли компонує в жанрі українських танців. Проте ніяк не хотів би стати — як писав він — „Штравсом від гопаків". „Хочу кращих лаврів — лаврів українського сонатника".

Нетерпляче чекав Кудрик новин з музичного життя Львова: „Прошу Тебе, напиши мені яку сенсаційну новість з Вашого надполтвянського 'Ґевандгавзу'. Може п. Барвінський що нового, великого написав". (Лист з 24-го лютого 1923 р.). Деякі з-поміж листів Кудрика удекоровані нотними уривками з музики Ліста, Ваґнера або просто окремими мелодіями чи акордами.

У половині 1920-их років прийшла й для Бориса Кудрика можливість самому попасти в музичне життя галицької столиці. Він став учителювати в Музичному Інституті ім. М. Лисенка, записуючись одночасно на музикологічний відділ Львівського університету з метою завершення своїх студій на цьому полі докторським ступнем. Керівником відділу був проф. Адольф Хибінський, вчитель незвичайно строгий і вимогливий. Темою праці Кудрика була творчість українських композиторів XIX сторіччя, згуртованих у т. зв. „Перемиській школі".

Саме з того часу датується й моє знайомство з Борисом Кудриком. Познайомились ми були за посередництвом Йосипа Хомінського, у тому часі одного з студентів музикології на Львівському університеті. Уже тоді Хомінський вибивався на тому відділі на передове місце. Згодом він став працювати на керівних постах у Варшаві і відзначився на тому терені як один з найвидатніших дослідників і викладачів на полі музикознавства.

За студентських часів ми часто сходилися в помешканні Хомінського і проводили довгі вечори на прослухуванні творів, які нас цікавили, на дискусіях про теми, над якими кожний з нас працював, і на розмовах про всяку всячину. Кудрик (нар. 1897 р.) був на кілька років старший за нас обох, проте в тому часі ми тієї різниці не відчували. Часом він заходив до мене. Там теж ми нераз продискутовували питання зв'язані з темами, над якими доводилося нам працювати. Пригадую, як мене в зачудування уводила його феноменальна музична пам'ять. Він міг сісти до фортепіяну і переграти з пам'яті будь-яку річ і то цілими сторінками. Або витягти з течки нотний папір і виписати те чи інше місце з сонати або й з симфонії котрогось з композиторів. Мене ця його вмілість дивувала. А коли я — бувало — виявив йому свій подив з цього приводу, його невелика постать корчилася ще більше, він махав рукою і казав: „Та що! Та то грамофонна плита!".

(Продовження буде)

Петро Голубенко

„ВІТЧИЗНА"

Репортаж з моєї „подорожі"

III.

3. **Перебудова душ**

П'ятдесятиріччя журналу „Вітчизна" було відзначено передруком на перших сторінках вірша Максима Рильського під назвою „Деклярація обов'язків поета і громадянина". Редакція зробила примітку: „Цим віршем у січні 1933 року було розпочато поетичну рубрику нашого журналу". Ця деклярація є предметом гордости редакції і настановою її сьогодні. Як виглядає, лекції історії нічому редакторів „Вітчизни" не навчили.

Якщо хочемо до кінця і всебічно зрозуміти, як це могло статися, що в Україні 1932-1933 років виморено понад сім мільйонів трудолюбивого сільського населення і винищено українську інтеліґенцію, то над „Деклярацією" Максима Рильського слід зупинитися і задуматися. Вона характеризує не тільки Рильського. Це був „дух" того часу.

В українській літературі є ціла низка творів, герої яких обтяжені гамлетівським комплексом роздвоєння душі, сумнівами і ваганням у виборі життєвого шляху і своєї позиції „бути чи не бути". В основі трагедії цих героїв є душевний конфлікт між розумовим прийняттям большевицької Жовтневої революції і чуттєвим її запереченням і відкиненням. У цьому конфлікті виявилась ворожнеча і несполучність „Жовтня" з українським національним відродженням. Під прапором жовтневої „пролетарської революції" в її ідеологічному оформленні марксизму-ленінізму на Україну насунула російська великодержавна сила з її російським великодержавним шовінізмом і месіянізмом. Агресивність політики Москви у відношенні до України обумовила те, що названо в теорії „боротьбою двох культур", а насправді було боротьбою з українською культурою та її духовістю. Саме тому замість співіснування і взаємного збагачення української культури, в дійсності адміністративними і політичними засобами російської держави здійснюється боротьба з українською культурою, боротьба, яка прикривається марксистською фразеологією боротьби з „українським буржуазним націоналізмом". Звідси зойк українських Гамлетів: „Невже я зайвий чоловік тільки тому, що я безумно люблю Україну?" („Редактор Карк" М. Хвильового) „Невже не можна, мій народе, усім сказать, що ти є ти, що тяжко нам на тихі води (до комунізму, П. Г.) через кістки твої іти?" (Володимир Сосюра).

Початок тридцятих років характеризується не тільки тотальною „перебудовою" економіки шляхом посиленої індустріялізації і колективізації сільського господарства та „ліквідації куркулів як кляси", — перебудова була поширена і на громадське і на духовне життя. Постанова ЦК ВКП(б) з дня 23-го квітня 1932 року „Про перебудову літературно-художніх організацій" знаменує собою колективізацію також літературних організацій, або точніше — їх ліквідацію і утворення однієї спілки совєтських письменників з комуністичною фракцією в ній. Письменникам призначено бути „інженерами людських душ" на послугах партії.

Як уже згадано, Максим Рильський належав до тих українських письменників, „якого ще року 1931 не хотіли друкувати", бо він був неоклясиком і вважав літературу мистецтвом слова, а не слугою партії. Не могли йому пробачити й дарувати й того, що він хотів „Своє життя непроданим донести". Але року 1933 і він мусів написати свою деклярацію, першим пунктом якої було наголошено обов'язок поета: „Мусиш ти знати з ким Виступаєш у лаві, Мусиш віддати їм Образи й тони яскраві, Мусиш своє ім'я Написати ясно, Де мільйонне сіє: Класи". Є в цій деклярації надзвичайно промовисте й для нашого часу протиставлення права поета бути собою і обов'язку його перед партією: „Право — це слово дрібне, От обов'язок — слово! Хай тут легенько ікнеться Панові Маланюкові."

Перебудова душ, тих, кого не знищено було в „застєнках", було скеровано перш за все на подолання в собі турбот за долю свого рідного народу, на витравлення з душі любови до України, на подолання сумнівів і вагань щодо права партії жертвувати правами народу і людини в ім'я утопійного ідеалу „світлого майбутнього" в здійсненому комунізмі. В Україні все це зводилося і покривалося боротьбою з „українським буржуазним націоналізмом". Тому й деклярація М. Рильського не могла обійти мовчанкою ім'я Маланюка і кінчається закликом: „Бачиш ватаги вага́нь, / підшепти, бре́хні, „секре́ти"? / Вище, на взгір'ї стань, / поете!".

На цьому „взгір'ї", як знаємо, Максим Рильський написав „Пісню про Сталіна" (1936 р.), яка є яскравим висловом „культу особи". Як уже було сказано, на цьому шляху Україна втратила від семи до десяти мільйонів українських трудолюбивих селян, виморених штучно організованим голодом 1932-1933 років, а також сотні своїх талановитих і видатних письменників і тисячі діячів української культури. Чи подумали про це теперішні редактори журналу, поміщаючи на перших сторінках згадану тут „Деклярацію" і висловлюючи свою гордість тим, що „Вітчизна" й сьогодні іде цим шляхом? А він же тепер веде прямо до злиття в одному „совєтському народі". І це не в далекому майбутньому, а в найближчому часі! Де ж вони ті завоювання і здобутки революції? Де ж наша національна і людська гідність?

Такий 'діялог' я мав з нашими вітчизняниками під час святкування п'ятдесятиріччя журналу „Вітчизна" у Києві.

Під час цього діялогу згадав я Миколу Бажана і його твір „Смерть Гамлета" (1932). „Деклярація" Максима Рильського перекликається з цим твором. Можна думати, що „Смерть Гамлета" і натхнула Рильського написати згадану деклярацію. Деякі рядки з цього твору є прямо відповіддю на заклик Бажана: „На місце в бою своє не набрести, — А твердо прийти і стать. І клас навчить любові і ненависті, І клас навчить зростать, І станете в лави, де кожен робочий, Де кожен засмаглий в боях рудокоп? Навчить вас дивитися ворогу в очі, Навчить вас застрелити ворога в лоб".

Складається враження, що Бажан скерував свій заклик прямо на адресу Максима Рильського і таких як він: „А Гамлет вагається? Ці церемонії часи відкидають такі... На башти надземні ховаєтесь, Гамлете? Ви вперлись у кут?" — говорить далі Бажан до свого адресата, приперши його до стінки і повчаючи: „І рими уміють стріляти. І зважте — на кого стріляють і б'ються із ким!.. Схопіть же за горло, як

(Закінчення на стор. 3)

„Вітчизна"

(Продовження зі стор. 2)

вбивцю; заплутаність гуманних, як зрада, й затруєних слів! Єдина велика і справжня є людяність — ленінська людяність останніх боїв".

Ось такими рядками, своїм твором „Смерть Гамлета", Бажан у цей страхітливий рік 1932-ий склав цілу програму „перебудови людських душ" і ліквідації українських Гамлетів. „Вмирай, чорний Гамлете, принце лякливості, щоб в боях родивсь чоловік!". — Так промовляв Бажан, стріляючи в Гамлета і закликаючи з нього брати приклад. І стріляли. „Інженери людських душ", як назвав Сталін письменників, стріляли звичайно римами, але їх роботу докінчували справжніми набоями відповідні органи за кованими дверима.

Микола Бажан згадав, як він стріляв у Юрія Яновського. Згадував і каявся за свою співучасть у злочинах режиму і признавався, що рана, завдана Юрію Яновському, стала і його раною. Це було вже після війни 1947 року, коли на Україні знову присланий з Москви Лазар Кагановіч викорінював „український буржуазний націоналізм". В числі обвинувачених в націоналізмі було названо і Юрія Яновського за його твір „Жива вода". „Тоді і я виступив так, як не повинен був виступати. Не витер і не зітру цього зі своєї пам'яті", — признався Бажан, тамуючи почуття провини перед своїм приятелем.

Минулого року відзначалося 60 років з дня утворення СССР; редакція журналу „Вітчизна" запросила Миколу Бажана, щоб і він сказав з цього приводу своє слово. І він його сказав. Мене цікавило, як же сприйняв він теорію „нової історичної спільноти — совєтського народу", яка була головною тезою святкування 60-річчя СССР? Чи навчився він і чи скористався з тяжких лекцій історії початку 1930-их років і пізніше? Яку позицію зайняв він у ідейній боротьбі сьогодні? Мені згадалися при цьому рядки з вірша найновішого висуванця в українській „радянській" літературі Бориса Олійника: „Якщо родився ти поетом — відповідальним будь за все". Чи почуває Бажан свою відповідальність за долю свого народу і чи навчає колектив „Вітчизни" плекати таку відповідальність?

Його слово надруковано в журналі „Вітчизна" за грудень 1982 року. Головну ідею свого слова Бажан виявив у заголовкові формулою: „Сотні течій — рікою одною". Далі він сказав: „Радянська література глибше й глибше відображає політичну, ідейну, духовну єдність нашого багатонаціонального народу, здобуту під мудрим керівництвом партії, нашу спільність, яка не нівелюється і не заперечує самобутності національних культур, а, навпаки, є могутнім стимулом їх подальшого розвою".

Про такий вислів у нашій розмовній мові кажуть: „Здорово сказано! І вашим і нашим"! Для старшого брата і „єдність нашого багатонаціонального народу" і „наша спільність", і „єдине дерево" чи пак „древо радянської літератури", і „духовне взаємозбагачення", і „дружба", і „політична згуртованість радянського суспільства", і „І-й з'їзд рад, який затвердив декляpацію про створення першого в світі добровільного державного союзу рівноправних і вільних народів", яка „кличе нас до ще плідніщої, ще дійовішої праці во ім'я високих ідей радянського патріотизму, ідей комунізму..." „під мудрим керівництвом партії". Коли читаєш таку похвалу партії за все те, що тепер діється в Україні, мимоволі думаєш: А чи не є це знову „запаморочення від успіхів?". Чи не занадто поспішають „московські товариші" до злиття і єдности в одному „радянському" народі? І чи не відгонить це все горезвісними і трагічними часами з-перед 50-ти років?

Де ж подівся український народ і Україна з її українською „радянською" літературою? Їх уже сьогодні немає у великому слові Бажана. А є лише „наш багатонаціональний радянський народ". Бо так хоче „старший брат" — російський народ. І тому вже навіть самого слова — український — немає для назви нашого народу. Неймовірно — але факт!

Але не будемо вже надто прискіпливими. Не одне можна сказати і на нашу адресу... Будьмо справедливі: Бажан таки і в теперішніх політичних обставинах сказав потрібне українське слово в питанні „нової історичної спільноти — радянського народу". Вона, ця спільність, як запевняє нас Бажан, „не нівелюється і не заперечує самобутності національних культур".. Можливо це сказано для заспокоєння свого національного сумління і для виправдання коляборації з партією, яка здійснює народовбивчу політику. А можливо наведені слова про те, що в багатонаціональному „радянському" народі не тільки зберігається самобутність національних культур, а й стимулюється їх подальший розвиток, — можливо ці слова є висловом його переконань і віри...

— Але віра без діл, мертвою є, і тоді лишається порожня фраза, яка служить російсько-комуністичним великодержавникам для прикриття їх народовбивчої політики. Треба щоб ті слова стали програмою боротьби з адептами русифікації і асиміляції народів СССР.

Голова Світової КР ІСНО відвідав Париж

Париж (ПС ІСНО). — У своїй двотижневій поїздці по країнах Західньої Европи, після відвідин Англії та участи у З'їзді Об'єднання Українців у Великій Британії (ОУ у ВБ) голова Світової Координаційної Ради ІСНО Павло Дорожинський загостив при кінці березня та на початку квітня ц.р. також до Парижу і Сарселю.

Після візити у редакції та видавництві „Українського Слова", найстаршого українського тижневика в Европі, пресового органу Українського Націоналістичного Руху, голова СКР ІСНО був прийнятий на авдієнції у нововисвяченого єпископа УКЦ на Францію і Бенелюкс Владики Михайла Гринчишина.

Супроводжував гостя інж. Володимир Малинович, заступник голови Української Національної Єдности у Франції та управитель „Українського Слова" і його видавництва.

Під час авдієнції порушено ряд актуальних питань української діяспори, а зокрема українців у Франції, в тому числі релігійне життя нашої громади, співпраця та конечність єдности всіх українських організацій у Франції.

Предметом зацікавлення та особливих турбот Владики Михайла було спільне відмічення у Франції 50-их роковин Великого голоду та загальне відзначення 45-ліття смерти полковника Євгена Коновальця в Роттердамі.

П.Дорожинський представив загальний стан, напрямні та завдання системи ІСНО з його 29-ма складовими організаціями у світі та запевнив Владику у всесторонній підтримці системи ІСНО у всіх починах та діях Ієрархії УКЦеркви.

Голова СКР ІСНО відвідав Науковий Осередок в Серселі, біля Парижу, де склав візиту голові НТШ в Европі та головному редакторові енциклопедії українознавства проф. Володимирові Кубійовичеві та його співробітникам.

Окрему зустріч відбув Павло Дорожинський у супроводі своєї дружини Віри з головою Організації Української Молоді у Франції (ОМУФ) Володимиром Ґеником та його найближчими співпрацівниками.

Під час нарад обговорено всесторонньо діяльність ОМУФ та її дальші напрямні, проблему молодшого нарібку та доступних для них інформативних органів, Вишкільних Курсів УВУ на оселі ОМУФ „Чорногора" та інших курсів молоді; сучасний стан української громади і місце в ній нашої молоді.

Управа ОМУФ стала на становищі, що створення світової централі молоді ІСНО — це життєва конечність та що без такого осередку неможлива справна співпраця і координація дій всіх молодечих організацій у системі ІСНО.

У п'ятницю, 1-го квітня ц. р., Павло Дорожинський взяв участь у нарадах Головної Управи та активу Української Національної Єдности у Франції, на яких були подані інформативні звіти членів керівних органів УНЄ на чолі з головою Омеляном Корчаком, а потім переведено основну дискусію над сучасним положенням українського громадського життя у Франції.

Учасники нарад мали можливість заслухати основні тези та інформації голови Світової Координаційної Ради ІСНО про теперішній стан української спільноти на всіх відтинках її життя; у висліді одноденної наради винесено відповідні постанови.

Ввечері цього ж дня П.Дорожинський був запрошений на наради Українського Центрального Громадського Комітету у Франції, що його очолює д-р Я. Мусіянович.

Еміґрант...

(Продовження зі стор. 2)

них дітей, що вони не зуміли виховати своїх дітей безосновні, коли усвідомимо його характер, що далекий від того, щоб світити прикладом. Цей важкий характер Нестора Бойка не дозволяє йому віднайти себе у суспільстві, в яке вже входять його діти та в якому знаходять нормальне життя його внуки; він відходить від життя, ізолює себе і навіть старечий дім не може бути йому азилем. Єдиний вихід — це утеча від життя. Не даром він знаходить спільну мову з навіженим Стрибогом, що й є його „альтер еґо".

Ролю Нестора Бойка відтворив досвідчений актор Володимир Довганюк і він намагався зобразити його як позитивного героя. Це теж напевно залишки оцієї еміґрантської психіки, що це дозволила й акторові знищити головного героя за пляном авторової сцени, а радше потрактувати його сентиментально для загального вдоволення глядачів. Позитивним персонажем є пенсіонерка Наталія Марчук у відтворенні Галі Куфіль, ще й тим симпатичніша, що говорить гарною мовою з приємною на зразок харківської вимови. Юрій Микитин мусів вдаватись до шаржу, бо й не просто вдавати біснуватого. Та шарж у кожному лицедійстві має повне громадянство. Ніна Тарновецька вкладалась у той замкнений світ ізольованого суспільства, замкненого мурами старечого дому, що відривається від нормального потоку життя і деґенерується. Сім'я Бойка показана як група ласих на гроші осібняків без якихось глибших моральних засад.

Найбільшою симпатією у глядачів могла втішатися внучка Олена, що її відтворила Андрія Можарівська, яка репрезентувала молоде покоління вже нормального суспільства. Режисер Марія Левицька, при всій скромності сценографії, зуміла вивести поправно сатиру нового і ще молодого, виpослого вже в Канаді автора. Найбільше признання треба віддати авторові за його відвагу взяти під обстріл сатири саме еміґрантський побут. Це чи не перша сценічна вистава на тему еміґрантського табору. П'єса написана з талантом, діялоги жваво опрацьовані, вміло розбудована інтриґа, що послідовно зростає і розвивається і тримає увагу глядача. Можна б мати застереження до третьої дії. Третя дія в кожній п'єсі найважливіша і найтяжче її змонтувати. Розв'язка є — головний герой програє, виштовханий поза рамки нормального життя, заслужена кара зустріла грошолюбну родину: гроші пішли на „далекі плянети". Та чи це розв'язка для сатири. Якщо авторові пощастить знайти таку розв'язку, що підняла б сатиру на ту площину, де схрещуються межові життєві ситуації, його п'єса може увійти у репертуар не одного театру.

Та й добре, що у нас в еміґрації ще є бодай один театральний ансамбль що може взятись за постанову нової п'єси. Український Театральний Ансамбль „Заграва" заслужив собі на похвалу за те, що не перестає лицедіяти. Перш за все похвала його непокірному керівникові Володимирові Довганюкові. (от)

До історії голоду...

(Продовження зі стор. 2)

своїх спогадах написав, що Сталін вважав селян покидьками. Він зовсім не поважав селянської праці.

Совєтський дипломат С. Дмітрієвський оповідає як він харчувався у санаторії для номенклятури в Криму. Тоді як селяни помирали з голоду ось так їли в санаторії: о восьмій годині ранку сніданок — яйце, шинка, молоко, какао. Обід — зупа, риба, м'ясо, солодке, фрукти. Вечеря із двох страв. (С. Дмітрієвський. Совєтські портрети. Берлін, 1932, ст. 57). І пояснення: „Ми йдемо трудним шляхом до соціялізму. Багато гине на тому шляху. Ми мусимо добре харчуватися і відпочивати кілька разів на рік з вигодою. Ми будуємо радісне життя для будуччини".

Один англійський письменник висловився так: є два види брехні: зухвала і статистика. Той письменник очевидно не зовсім знав, що таке сталінська статистика на практиці. Сталін статистиків розстрілював. Він ненормально у двох доповідях брехав, знаючи, що ніхто не відважиться заперечувати. Він говорив про загальне поліпшення життєвих умов. „Тільки кляті вороги совєтської влади можуть мати сумніви щодо поліпшення становища робітників і селян в СССР". („Правда", 2. 10. 1932).

На 15-му році революції „Правда" пише: „варто запам'ятати, що нема для комунізму завдання більшого, як поліпшити життя робітників. („Правда". 2.10. 1932)

Восени 1932 року на 17-му році революції Сталін заявляє: „Непотрібно було нищити капіталізм і будувати соціялізм, якщо ми не зможемо дати людям добре життя. Соціялізм-це не нужда. (Сталін. Доповідь на 17-му з'їзді партії).

Зрештою Сталін перелякався наслідків примусової колективізації і 2-го березня 1930 року у „Правді" появилася його відома, брехлива стаття „Заворот голови від успіхів". Вона тому була дуже шкідлива, бо збаламутила багатьох, в тому і колгоспників, які повірили, що Сталін не знав про жах примусової колективізації. Після статті Сталіна почалася втеча з колгоспів; з 82 відсотків сколективізованих господарств залишилося 18 відсотків. Щоб направити непередбачену шкоду для партії введено в ужиття терміни „шкідництво". Ніби ідея була добра, але її зіпсували на місцях шкідники. Як наслідок у шкідництві обвинувачено 34.4 відсотка комірників — завідуючих складами і 25 відсотків книговодів. (Історичні записки, ч. 76)

Дуже виразна для доби примусової колективізації є „Інструкція всім партійно-совєтським працівникам і всім органам ОҐПУ, судам і прокуратурам". Інструкція називалася „Запровадження порядку при арештах". Інструкція каже: „Заборонити переводити арешти особам, які на це не мають законного права — районовим і краєвим уповноваженим, головам сільрад, секретарям і т. д." З інструкції виходить, що арештувати мали право всі, хто хотів. Інструкція каже, що крім тих, які вже знаходяться в таборах і колоніях, ув'язнених може бути 400, 000. Але 1933 року ув'язнених вже було з два рази більше. Треба було табори і колонії „розладувати". „Розладовання" не означало звільнення.

Американський журналіст В. Чемберлен, кореспондент у Москві, мав відомості, що в таборах Сибіру було 300,000 в'язнів.

За першої п'ятилітки без суду і слідства було в'язнів 2 мільйони осіб. Демографічні наслідки колективізації були важливі, але точне число жертв колективізації ніколи не стане відоме.

Молотов 1935 року сказав, що 1928 року кулаків і заможних селян було 5,618, 000 тисяч душ, а 1-го січня, після розкуркулення залишилося 149,000 („Правда", 1935).

Інше офіційне джерело признає, що треба було знищити 6.8 мільйона осіб, як ворожу клясу. (Соціялістичне будівництво СССР. М. 1934).

Совєтський демограф Урланіс показує зменшення населення на 7.5 мільйона осіб з кінця 1932 до кінця 1933. (Урланіс. „Проблеми динаміки населення". Москва. 1974).

В. Валентінов в „Современных записках" вирахував, що за роки примусової колективізації Совєтський Союз втратив найменше 14.8 мільйона людей.

Самвидавна література з 1976-78 років оцінила втрати населення у 1929-1937 роках на 15.2 мільйона осіб. („Народня правда", Париж, грудень 1949).

Оцінка неприродної смерти населення у СССР в 1927-1958 роках. Самвидав, Москва. Автора відомостей виявлено і арештовано.

Бакунін перед революцією так оцінив народовбивчу політику царського режиму: „Царська система впродовж двох літ знищила більш мільйона людей. (Бакунін, „Народня справа", Лондон 1962. (Порівняння із совєтською системою хіба зайве.

Колективізація знищила село до самих основ, ліквідувала селянство, витворила новий тип колгоспників, які втратили любов до землі і до праці. Щоб заховати злочин і невдачу партія потрапила відівчити людей й думати і бачити дійсність так, як того хоче партія. партія виграла політично, але назавжди втратила економічну владу.

ДОПОВНЕННЯ ДО „ДІЯМАНТОВОГО ЮВІЛЕЮ" В ДІТРОЙТІ

Протягом 75-ти років в парафії при церкві св. Івана Хрестителя в Дітройті, яка відзначувала свій „діямантовий ювілей" 22-го травня ц.р., працювали 40 священиків, які вложили багато праці у розвиток цієї парафії, часто серед несприятливих матеріяльних обставин.

Першим парохом в 1907 році був о. Ю.Левинський, потім слідували такі отці парохи і сотрудники: о. Е. Красіцький, о. М.Лукавський, о. Е.Бартош, о. М.Продан, о. Н.Романюк, о. Т. Двуліт, о. Н.Адамяк, о. М. Стернюк, о. М.Ґурянський, о. М.Лесяк, о. В.Довгович, о. Л.Сембратович, о. Й. Пелехович, о. С.Побуцький, о. Б.Олесь, о. Е.Весоловський, о. І.Прокопович, о. І.Піджарко, о. Й.Лукасевич, о. Е.Шараневич, о. І.Лазар, о. Л.Мудрий, о. д-р С.Кнап, о. В.Маселко, о. В.Мигаль, о. В.Яремак, о. А.Трешневський, о. Н.Дубицький, о. П.Чавс, о. Т. Забава, о. В.Возняк, о. П. Лісовський, о. В.Ручґі, о. Ґлен, о. О.Балабан, о. шамбелян М.Бохневич, о. В. Климчук і теперішній парох о. крилошанин Й.Шарий та помічник о. Д.Ковальчик.

Усі колишні і теперішні парафіяни при церкві св. Івана Хрестителя в Дітройті вдячні усім отцям духовним і їхнім родинам за їхню ревну працю у Христовому винограднику над спасінням повірених їм парохіян.

Кирило Цепенда

Новий молодий лікар

Д-р Ераст Гафткович

Українська рочестерська громада з великою приємністю і гордістю привітала вістку, що з її рядів вийшов новий професіоналіст в ділянці медицини. 22-го травня ц.р. син відомих у Рочестері громадських працівників і патріотів, Ірини і Ореста Гафтковичів, Ераст закінчив медичні студії і був нагороджений дипломом доктора медицини в Рочестерському університеті. Успіхи молодого Ераста — це радість не тільки для його батьків, але й для всієї громади цього міста, тимбільше, що у формуванні його молодої душі брала участь велика частина української громади на чолі з духовними отцями церкви св. Йосафата, учителі Рідної Школи й провідники Пласту.

Завдяки зразковому вихованню і вродженим особистим здібностям Ераст вирізнявся серед гурту своїх ровесників вже у ранньому віці. Народився він 14-го лютого 1957 року в Рочестері. Початкову й неповну середню освіту дістав у місцевій парохіяльній школі ім. св. Йосафата, яку закінчив із відмінним поступом. Потім навчався в середній школі єзуїтів Мек Квейд в Рочестері і закінчив її з відзначенням. Після закінчення середньої освіти він навчався в Рочестерському університеті, де в 1979 році отримав диплом у ділянці філософії зі ступнем бакалавра і відзначенням магна кум лявде. Тоді ж був вибраний до товариства Фі Бета Каппа. Після цього був прийнятий на медичні студії у цьому ж університеті, де був включений до програми „Рочестер плян". Після чотирьох років закінчив одночасно філософічні й медичні студії. 22-го травня ц.р. він був нагороджений двома дипломами зі ступнями магістра філософії і доктора медицини. Протягом усіх своїх студій Орест завжди був відмінником.

Крім фахової освіти, батьки Ераста подбали, щоб він одержав і рідну національну освіту. Тому вже в заранні його віку вони вписали його до Рідної Школи. Після пильного відвідування протягом одинадцяти років Ераст здав з відзначенням матуру й був нагороджений дипломом закінчення школи українознавства зі ступнем середньої школи. Щоб дати йому можливість поглибити національні почування й засвоїти важливі правила суспільної поведінки, батьки вписали його до Пласту, де він, як зразковий пластун, здобував ступені за ступенями. Під час пластування працював юнацьким виховником на багатьох таборах і в пластовій станиці в Рочестері. Тепер він є членом 25-го Куреня УСП „Чорноморці".

Батьки Ераста подбали також і про релігійне виховання свого єдиного сина. Крім участи в Службах Божих, він був вівтарним дружинником та виконував і ці свої обов'язки зразково.

Ераст одружений з пластункою Лідою Войтович. Обидвоє вони є членами Українського Народного Союзу: Ліда — членка 39-го Відділу, а він 6-го Відділу. Батьки Ераста також члени УНС 437-го Відділу.

Молодий лікар виїжджає на практику до шпиталю Кейс Вестерн Різерв в Клівленді, де плянує спеціялізуватися в гінекології.

Щиро вітаємо молодого лікаря Ераста Гафтковича з незвичайно успішним закінченням медичних студій і одержанням професійних дипломів і бажаємо дальших успіхів у його відповідальній праці. Батькам бажаємо, щоб їхній радості не було кінця.

Мгр А.М.Смеречинська

ЗНАМЕНИТОМУ АКТОРОВІ-гумористові Бабові Гопові сповнилося 80 років життя. З цього приводу він був прийнятий президентом Роналдом Реґеном і Першою Лейді на окремому обіді, а потім, побіч льожі Президента, сидів на спеціяльному концерті в Кеннеді сентер. Подібні врочистості для вшанування Гопа відбулися в інших місцевостях ЗСА.

З ДИПЛОМАТИЧНИХ джерел стало відомо, що афганські повстанці, переживши кілька сильних наступів совєтських і афганських урядових військ і безпощадне бомбардування совєтського летунства, тепер самі зробили кілька успішних операцій. Минулого тижня у двох наступах вони вбили щонайменше 85 совєтських вояків. Одна операція відбулася минулої середи, коли три афганські групи об'єдналися і провели велику атаку на совєтські позиції в районі столиці Кабулю. Метою атаки правдоподібно був електрогенератор, але хоч повстанцям не вдалося його знищити, вони вбили від 35 до 50 вояків, які обороняли його. Другий наступ повсанці здійснили в долині Льогар, приблизно 30 миль на південь від Кабулю. Дипломати кажуть, що група повстанцілв засіла і з засідки напала на військовий конвой, вбивши понад 50 вояків, а інших забравши в полон.

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що дня 1-го червня 1983 року упокоївся в Бозі у Філядельфії, Па. на 91-му році життя

наш Найдорожчий ТАТО, ДІДО І ПРАДІДО

бл. п.

ГРИГОРІЙ ЛУЧАНКО

народжений 19-го березня 1893 року в Україні, учасник Визвольних Змагань в рядах УГА в ранзі поручника, довголітній учитель в Україні і Польщі.

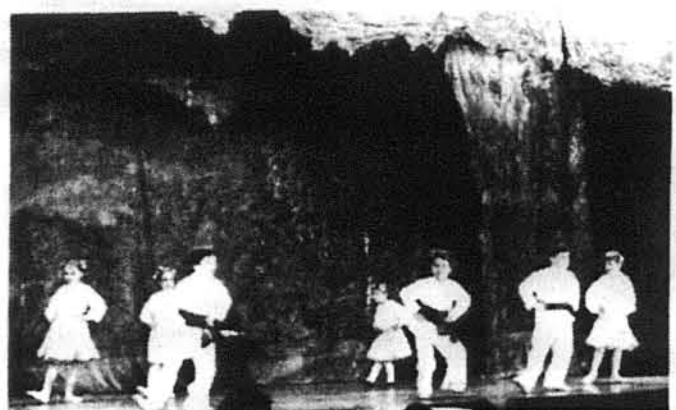
ЗАУПОКІЙНА ПАНАХИДА буде відправлена в неділю, 5-го червня 1983 р., о год. 7-ій веч. у похоронному заведенні Насевича, 109 E. Tabor Rd. у Філядельфії, Па.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в понеділок, 6-го червня 1983 р. в тому ж заведенні о год. 9:30 рано, опісля в церкві св. Архистратига Михаїла, 1013 Fox Chase Rd., Abington, Pa., на український католицький цвинтар на Факс Чейсі.

Важким горем прибиті:

донька — ЕВСТАХІЯ ДОЛИНАЙ з мужем ІВАНОМ
син — ЯРОСЛАВ з дружиною КАТЕРИНОЮ
син — ОЛЕСЬ з дружиною ЕВГЕНІЄЮ
син — ЛЮБОМИР з дружиною НАДІЄЮ
внуки:
ДАРКА, ОКСАНА, НАТАЛІЯ, ОРЕСТ,
ОЛЕСЬ ДОЛИНАЙ з дружиною ЛЕСЕЮ
ПЕТРО ДОЛИНАЙ з дружиною ДАШЕЮ
правнуки — КАТЕРИНА І МИХАЙЛИНА
та ближча і дальша Родина в Америці й Україні

Вечір танцювальних поколінь в Ню Йорку

Ансамбль „Сонечко" з Чикаго.

Танцювальний ансамбль „Громовиця" з Чикаго.

(Світлила Марта Коломиєць)

У неділю, 24-го квітня, в залі школи Фешен Індастріс відбувся тріюмф українського танцю.

Це був справді вечір танцювальних поколінь, бо цей виступ танцювальні ансамблі „Громовиця", „Блискавиця" та „Сонечко" української Школи балету і сценічного народного танцю при парафії свв. Володимира і Ольги в Чикаго привезли нам три танцюючі покоління від 5-літніх в „Сонечку" до 25-літніх в знаменитому ансамблі „Громовиця".

Танцювальні ансамблі під мистецьким проводом молодих керівників і хореографів: Роксана Дика-Пилипчак, Марта Городиловська-Козицька, Юра Цепинський та Івась Пилипчак, ентузіястів українського танцю, показали нам душу нашого народу, вживаючи одну з найстарших форм мистецтва — наш танець.

Це був виступ, якого давно не було в Ню Йорку на нашій сцені. При величезному вкладі праці, терпеливости у вивченні репертуару, втриманні та придбанні все нових членів — чикаґські танцюристи, завдяки зразковій організації молодих професіоналістів, батьків та їхнього батька опікуна о. митрата Маріяна Бутринського, осягнули право громадянства як один з найкращих ансамблів в Америці.

Ці молоді люди дали показ, що можна зробити, коли Церква, батьки та громада виявляють зрозуміння і дають стовідсоткову підтримку, а тим самим дають молодим людям можливість бути потрібними в збереженні нашої культури, звичаїв, тут, на поселеннях.

Хто ці молоді люди?

Школа та танцювальні ансамблі об'єднують дітей і молодь з усіх парафій всіх віровизнань та різних молодечих організацій (ОДУМ, Пласт і СУМ). Члени „Сонечка" — це діти зі садочка; „Блискавиця" — учні середніх шкіл, та найстарші з „Громовиці" — це колишні артисти Театральної Студії, студенти університетів і молоді професіоналісти. Усі вони є членами різних організацій, проте, не зважаючи на громадські та професійні зобов'язання, ці молоді ентузіясти танкового мистецтва посвячують свій час, працю і самі себе, щоб гідно презентувати Україну і нас, українців, на поселеннях в ЗСА. Крім студій у власній школі, вони — курсанти танцювальних таборів Роми Прийми Богачевської на „Верховині", оселі Братського Союзу, де крім Роми Прийми, мають змогу працювати з такими майстрами танцю як прімабалерина Валентина Переяславець, Джан Тарас із нюйоркського місцевого балету та інші. Вони студенти різних балетних шкіл Чикаго, вартісні і цінні члени української громади.

Понад сто танцюристів у чудесних оригінальних костюмах, проєкту Дани Дикої і Дзвінки Стайфель, сто ентузіястів нашої культури, які вміють сполучити любов до двох батьківщин — до країни їх батьків-дідів та Америки, країни їхнього народження.

Особливо знаменною подією є те, що з далекого Чикаго приїхали вони до Ню Йорку, щоб вшанувати нашу видатну провідну балерину, хореографа та виховницю нових танцювальних поколінь в Америці і Канаді — Рому Прийму-Богачевську. Вшанувати творця багатьох балетів з українською тематикою, чудесних мистецьких новотворів, танцюристку міжнародного признання, яка перша з українців під час своїх концертових турне в мистецьких центрах Европи, Америки і Канади запрезентувала український мистецький сценічно-стилізований танець, здобуваючи славу нашому народові, його культурі і самій собі.

Переглядаючи рецензії з Парижа, Ню Йорку, Відня, Атен, Мюнхену, Лондону, Торонто, Монтреалю, Чикаго, Вінніпеґу та Швайцарії, Еспанії й інших, бачимо захоплення рецензентів та публіки, які висловлювали нашій артистці Ромі Приймі-Богаченській найбільші признання.

Креації Роми Прийми захопили культурний світ як балетоманів, так і широкої публіки далеко ще до приїзду на Захід ансамблю Вірського з підсовєтської України.

Рома Прийма присвятила себе та геній своєї творчости своїй коханій Україні та нам усім. Це людина з такими шляхетними атрибутами, яких мало, а сказавши правду, в нас на поселеннях немає.

Цій нашій улюбленій артистці, — громадянці в повному зрозумінні цього слова чикаґські танцюристи присвятили і подарували в неділю, 24-го квітня ц.р., свої таланти, свої молоді серця і себе самих. Який чудовий вияв зрілости нашого молодого покоління людей, яке думає нормальними категоріями.

Програму цього надзвичайного танцювального вечора відкрив Василь Сосяк, президент мистецьких груп в Ню Йорку, який у короткій змістовній промові привітав наших дорогих гостей, передаючи провід вечора молоденькій Христі Боднарук, яка вміло і зі своєрідним дівочим чаром, англійською та українською мовами знаменито вив'язалася зі свого завдання розповідача і своїм захопленням ввела публіку у містерію байки „Лісової фантазії".

Дуже сильною особистістю цілої програми був новий для нас в Ню Йорку музичний талант диригентки великої оркестри аранжера музики до всіх танців Наді Савин. Оркестра під її батутою знаменито підтримувала танцюристів, тримаючи ритм та добре фразуючи як ліричні, так і драматичні танці і дії на сцені. В порівнянні з оркестровими продукціями на наших виставах чи операх оркестра танцювальних ансамблів Чикаго грала професійно музикально і цікаво.

Перша частина програми відкрила нам містерію байки „Лісової фантазії". Ціла фантазія створена з вінієтів окремих танців, що разом творять цілість. Хореографами були Рома Прийма-Богачевська, Роксана Дика-Пилипчак, Марта Городиловська-Козицька, Юра Цепинський, Івась Пилипчак. Чудові оригінальні костюми, проєктовані Д.Дикою і Д.Стайфел, представили нам фантастичний світ усіх чугайстрів, мавок, метеликів, коників та інших і перенесли нас у байку безжурного дитинства.

Після перерви Христя Боднарук представила присутню на залі колишню прімабалерину і славного педагога світлих зірок танцювального світу Валентину Переяславець, яку публіка привітала рясними оплесками.

У другій частині публіка побачила танці та креації хореографічного вміння і мистецтва. В першому танці „Пішли з рушниками, вернулися з гарбузами" молоді хореографи проявили себе зріло, віддавши зміст, і з гумором виконали весільні звичаї. Слідували танці укладу Роми Прийми-Богачевської. Захоплюючу „Гуцулку" великий ансамбль віддав з темпераментом. Для відпруження „Віночок" дівочий танець, хореографія Дикої-Пилипчак-Городиловської-Козицької. Ліричний хоровідний танець, чудові дівчата. Відомий танець „Леґіні", укладу Роми Прийми-Богачевської, мабуть, один з найтяжчих чоловічих танців, що вимагає віртуозности кроків і техніки. В танці представлено молодих леґінів у парубоцьких грах і суперечках. Виконавці його здобули хвилю оплесків. „Чумацький танець" хореографічного укладу також п-і Роми переніс глядача на широкі степи України та показав чумацько-степовий темперамент.

І нарешті, — найкращий танець цілого вечора — „Волинський танець," укладу Роми Прийми-Богачевської. В чудово підібраних костюмах прекрасні волиняки віртуозно віддали задум хореографа. Гураганним оплескам та признанню танцюристам і хореографові не було кінця. Потім виступали діти „Сонечка", хореографія Дикої-Пилипчак. Знову велика група барвистих костюмів, усміхнених гарних лиць. У чудовому танці „Лемко" танцюристи захопили глядачів виконанням питомих лемкам темпераментних обертасів і кроків (укладу Р. Богачевської); фінальним танцем, нашим невмирущим „Гопаком", — уклад Р. Дика-Пилипчак, М.Городиловська-Козицька, Іван Пилипчак і Юра Цепинський, — закінчився цей незабутній виступ танцювальних груп „Громовиця", „Блискавиця" і „Сонечко" з Чикаго.

Під невтихаючі оплески о. митрат Маріян Бутринський представив усіх керівників ансамблів та попрохав на сцену Рому Прийму-Богачевську, якій присвячено цей виступ. Вона зворушено подякувала усім виконавцям та побажала їм багато щастя, ще більших успіхів і вдоволення з їхньої праці. Потім коротко промовила Наталка Лазірко від „Сизокрилих". А тоді — море квітів для милих гостей та п-і Роми. Квіти від ансамблю „Верховинці", від Пласту, студії Л.Крушельницької, Балетної Школи Роми Прийми-Богачевської і „Сизокрилих".

Так славно закінчився виступ ансамблів Чикаго, які, не зважаючи на далеку дорогу, привезли нам до Ню Йорку подих весни і своєю молодістю окрасили той похмурий і дощевий день.

Після виступу відбулося прийняття завдяки Ромі Приймі-Богачесській при допомозі жінок з Балетної школи та приятельок молоді. Прийняття відбулося в Домі Українського Спортового Клюбу, який відступлено даром. До фінансування прийняття причинились: Товариство „Самопоміч", „Думка", та Школа Роми Прийми Богачевської.

Хоч в Ню Йорку існують різні товариства, організації, професійні, політичні, релігійні, громадські, мистецькі, молодечі, проте на концерті та на вечорі, присвяченому Ромі Приймі-Богачевській, яка понад 20 років пропрацювала з нашими дітьми, досягаючи надзвичайних наслідків, кількість публіки була жалюгідна.

Н.Н.

Президент...

(Продовження зі стор. 1)

вичайно добрих потягнень чи то ієрархій Церков, чи то інших політичних і громадських центрів, але й досі нема конкретних зрушень у бажаному напрямку. Він і тепер уважає, що коли до повної „органічної" консолідації і не можна дійти, то „ніщо і ніхто не стоїть нам усім на дорозі до того, щоб координувати наші заходи й узагалі всі активності на форумах не внутрішньо українських, а на міжнародних форумах, чи — назвімо це скромніше — перед чужинецькими чинниками, які потрібні нам для користи нашої справи." Про це він говорить вже роки, проте справа далі там, де була. При цьому було теж згадано конкретно питання двоподілу української громади в ЗСА, але Президент сказав з притиском, що він у справи суперечки не втручається і не може втручатися, бо Державний Центр стоїть — мусить стояти, понад цим. Як законний спадкоємець урядів суверенної соборної Української Народної Республіки, Державний Центр має зовсім інші завдання: активізувати справу державного визволення України. „Це своє завдання ми виконуємо, — казав Президент, — добре чи зле, як на чию думку. Трудноці існують: нема фінансових засобів, нема охочих людей до праці. Робимо все тими силами, що маємо".

Далі були ще запити до Президента від членів редакції про його можливий вплив на ті чинники, які все ще не допускають до об'єднання громади і які, можливо, послухають голосу Президента. На це гість в редакції сказав, що так і поступає, вживаючи свого авторитету на певних людей, каже їм, що дійсно нема користи з цього конфлікту, який заіснував.

На запит чи виступив би він публічно з такою примирливою заявою, Президент відповів: „Що, якщо одні його запросять на такий форум, то другі не прийдуть, а якщо другі влаштують подібний форум, то ті перші збойкотують". Відповівши ще на кілька тривожних питань, М. Лівицький відійшов на побачення з його приятелями, а в редакції продовжував розмову д-р Я. Рудницький.

Як голова Уряду, д-р Я. Рудницький зупинився коротко на важливих нарадах протягом останнього тижня; якраз мали місце такі наради: 18 і 19-го травня — вужчий кабінет ДЦ УНР; 20-го травня — зібрання Інформаційного Бюра; 21-го травня — Річне зібрання Уряду УНРеспубліки, і 22-го травня — Річне зібрання Президії УНРади. Про ці активності писатиме докладно орган „Мета".

Сам Голова Уряду д-р Я. Рудницький як науковець старається попри політичну державницьку діяльність також не переривати своєї наукової діяльности, про яку добре поінформована діяспора з його вчасних вісток у пресі. Він відбуває потрібні поїздки „навколо світу" і всюди уводить у своїх виступах українське питання, яким звичайно „не цікавляться, начебто в світі", але з хвилиною, коли висувається така чи інша проблема українського народу на наукових міжнародних форумах — зацікавлення українською проблематикою зростає. Д-р Я. Рудницький є теж Президентом Української Могилянсько-Мазепинської Академії Наук і особливо заангажований у її діяльності. Якраз минув п'ятий рік, відколи Академію відновлено на еміграції, а існує вона з 1732 року, тобто щойно святкувалося її 350-річчя. Взагалі д-р Я. Рудницький уважає, що це просто гріх не працювати повним навантаженням на державницько-громадській ниві, коли людина навіть емерит; тоді теж можна багато корисного робити, замість „сидіти і дивитися на телевізію, бо пощо ми пішли на еміграцію?" Сам він погодився увійти в склад Державного Центру, бо вірив і вірить ще, що йому таки пощастить, увійшовши до Кабінету, змонтувати коаліцію, своєрідний коаліційний уряд, до тих формацій, що вже існують. Вже має кілька успіхів, а дещо якраз тепер у процесі завершення.

Зібрані довідалися теж про організаційну структуру ДЦ УНР в екзилі, ухвалену (правно ДЦ вже існує 62 роки) на основі Постанови Директорії УНР з 12-го листопада 1920 року, коли на чолі УНР стояв голова Директорії Симон Петлюра. В 1948 році Державний Центр переорганізовано, створено УНРаду — передпарлямент, а Голові Директорії УНР, тоді Андрієві Лівицькому, надано титул Президента УНР. Пост заступника Президента УНР уведено на другій сесії. Поруч ДЦ УНР діють незалежні установи, діяльність яких пов'язана з Державним Центром. Це такі установи: Фундація ім. Симона Петлюри, Українське Інформаційне Бюро, Корпорація домів УНР в Англії і у Філядельфії, УММАН, Архів ДЦ УНР в Оттаві, Інститут ім. Симона Петлюри й інші. Згадавши Архів ДЦ УНР в Оттаві, що є частиною Державного Архіву Канади, д-р Я. Рудницький поділився успішною акцією — перенесенням до згаданої установи на певне й постійне зберігання всього архіву св. п. д-ра Дмитра Донцова. Голова Уряду торкнувся „першої найважнішої справи" для нього — державної політичної консолідації; на другому місці стоїть оця громадська „групова" консолідація, про яку всі ми говоримо і дуже турбуємося. У розмові почули зібрані про чималі осяги професора в його намаганні поставити питання лінгвіциду на міжнародних наукових конференціях, зокрема про успіх його на Ізраїльській конференції присвяченій Голокостові минулого літа, де виступав згодом і д-р Джеймс Мейс з УНІГУ. Справа голодоморів і лінгвіцидів там була обговорена.

Такі ж, якщо не більші, успіхи були восени 1982 року в Люцерні, Швайцарія, де відбувалася конференція на тему рисуфікації і колоніялізму в СССР, влаштована організацією, що носить назву Европейська конференція для людських прав і самовизначення; головою її є член швайцарського парляменту д-р Е. Еллер. Тут було виголошено шість доповідей про поневолені різні народи в СССР. Про Україну і Білорусь доповідав німецькою мовою визначний український науковець проф. д-р Юрій Бойко з Мюнхену. Д-р Я. Рудницький виступив із заявою з приводу 60-річчя СССР, єдиної колоніяльної імперії і тюрми народів, про що вже писалося в пресі. У Голови Уряду теж є улюблений проєкт, що його хоче бачити здійсненим: подати скаргу-зажалення проти СССР за злочин створеного большевиками Великого голоду 50 років тому, до Постійного міждержавного суду справедливости в Гаазі, рівночасно вносячи такі зажалення і до тих міжнародних трибуналів ад гок, як напиклад, Сахаровські переслухання, проти геноциду в Україні під московсько-большевицькою займанщиною. Не без дотепу пояснив д-р Я. Рудницький наші „помиляння" щодо цих двох форумів, коли дехто їх бере за те саме, а потім перейшов на спогади з його журналістичної праці, який минає якраз 50 років.

Конференція голів окружних управ СУА

У суботу і неділю, 21-го і 22-го травня ц.р., відбулася конференція голів окружних управ Союзу Українок Америки. Як кожного року на весні, коли прислані звіти усіх відділів до перегляду, коли перевибрані чи новообрані голови округ почали свою працю в округах, Конференція потрібна для обміну думок, щоб відсвіжити завдання організації, призадуматися над новими.

Прибули голови таких округ: Дітройт—заступниця голови Ірина Лончина; Філядельфія—Ростислава Матла; Ню Йорк—Лідія Магун; північний Ню Йорк—Іванна Мартинець; Ню Джерзі—Ірина Чайківська; Огайо—Надія Дейчаківська; Чикаго—Евстахія Струтинська; Нова Англія—Анна Любинська; південний Ню Йорк—Ярослава Томич.

Конференцію проводила голова СУА Іванна Рожанковська. Присутніми були члени Екзекутиви СУА: заступниці голови—Теодозія Савицька, Марія Томоруг, Лідія Гладка, Наталія Даниленко. Протоколярна секретарка Анна Дидик; кореспондеційні—Марія Савчак і Розалія Полчі; касирка Ольга Літепло; фінансова секретарка Іванна Ратич, вільний член Екзекутиви Ольга Гнатейко, редактор „Нашого Життя" Уляна Любович.

Конференція відбувалась у Філядельфії, щоб голови округ могли в імені свого членства відзначити 80-ліття почесної голови СУА і довголітньої редакторки „Нашого Життя" інж. Лідії Бурачинської. Від Екзекутиви СУА привітала Ювілятку голова СУА, редактор У. Любович представила життєпис, заступниця голови Н.Даниленко висвітлила знімки із життя і праці Л. Бурачинської.

Два дні конференції були виповнені дискусіями й плянами для розвою СУА. В першій мірі, проголошено, згідно із вимогою статуту, XX Конвенцію СУА, що відбуватиметься у Ню Йорку 26-го, 27-го та 28-го травня 1984 року.

Підставою обміну думок був запитник для голів округ, який вони дістали для виповнення. Звітування округ і їх відділів є підставою спроможности реалізувати пляни СУА і підставою фінансової господарки. На підставі цих звітів голови подавали свої відповіді. Турботою кожної організації є її ріст, приєднування нових членів і закладання нових відділів. Присутні наголошували те, щоб всі почини відділів і округ були на високому рівні та щоб могли заохочувати до праці та до вступу до СУА.

Українська жінка повинна уважати привілеєм належати до української жіночої організації. Українська мова повинна бути плекана поміж членством при допомозі курсів мови та при допомозі світличок для дітей.

Намаганнями усіх відділів повинні бути такі справи: передплата „Нашого Життя"; поширювання та розпродування видань СУА посилення збірки Фонду ім. Олени Лотоцької на потреби організації, підтримка Українського Музею, особливо придбання фондів на нове приміщення.

Голова пригадала, що членки СУА, які вивчають українську мову й культуру на академічному рівні, можуть одержати від СУА стипендію ім. Еви Сташків.

З нагоди XX Конвенції СУА взяв на себе відповідальність видати альманах „Перший Вінок", що сто років тому видавали визначні жінки-громадянки і який не зберігся у бібліотеках вільного світу, не кажучи про рідні землі. Обов'язком жінок є вишукувати відомості про визначних українських жінок, що в минулому й теперішньому зробили вклад в нашу культуру, познайомитися із їх починами і з змозі ознайомлювати з ними американське середовище.

Всю працю, яку виконує СУА, виконує він з думкою про добро української громади! З вірою, що українська громада оцінює ту працю, голови округ піднімають, деякі вже другу, або більше каденцію великого труду, членки вкладають багато праці і грошей.

Референтка мистецтва і музею Головної Управи СУА Любов Волинець висвітлила і пояснила дуже цікавий і повчальний монтаж із праці Українського Музею, про реєстрацію експонатів, їх мистецьку метрику, про переховування цінних набутків, консервацію, віднову. Це велике й модерне знання застосовується у праці музею, щоб цінний набуток української культури не знищився.

Вичерпавши багатий матеріял, голова І.Рожанковська закрила конверенцію голів в 5-ій год. в неділю, 22-го травня.

Я. І.

ЗБОРИ ● ВІДДІЛІВ УНС ●

НЕДІЛЯ, 12-го ЧЕРВНЯ 1983 р.

Міллвіл, Н. Дж. Річні збори Т-ва Запорозька Січ 347-ий Відд., о год. 12-ій полудня в залі УПЦеркви свв. Петра і Павла при 77 Центер Ґров Рд., Міллвіл, Н. Дж. На порядку нарад: відкриття, вибір президії для переведення зборів, відчитання протоколу з попередніх річних зборів, звіти членів Управи і К. Комісії, дискусія над звітами, уділення абсолюторії уступаючій Управі та вибір нової Управи і К. Комісії на біжучий рік. Відтак внески, затвердження пляну праці й закриття нарад. В нарадах візьме участь СТЕПАН ГАВРИШ, головний організатор УНС. За Управу: Т. Сущик, гол., Дарія Цапар, секр.

Рочестер, Н. Й. Місячні збори С-ва Пресв. Богородиці 36-ий Відд., о год. 1-ій по пол. у кафетерії школи св. Йосафата при 940 Рідж Рд. у Рочестері. Проситься всіх членок взяти участь у зборах та вирівняти належні вкладки. — Стелла Гошовська, Марія Ковальчук, Параска Демянів.

ПОНЕДІЛОК, 13-го ЧЕРВНЯ 1983 р.

Маямі, Фльорида. Річні загальні збори Т-ва ім. М. Лисенка 368 Відд., в залі Укр.-Амер. Клюбу при Н. В. 3595 35-та вул., Маямі. На порядку: звіти членів уступаючої Управи і К. Комісії, дискусія над звітами, уділення абсолюторії членам Управи та вибір нової Управи й К. Комісії на біжучий рік, а відтак затвердження пляну праці, внески і закриття. Проситься всіх членів взяти участь в нарадах. — А. Маринюк, секр.